

Çırağan Sarayı

TT.562.026

Istanbul — Çırağan Sarayı
Le Salon du Sultan au Palais de Çırağan (avant l'incendie de 1910)

Çırağan sarayının turistik otel haline getirilmesi yeniden günün meselesi halini aldı. Amerika'da büyük oteller işleten bir grupun bu işle meşgul olduğu bildiriliyor. Yapılan tetkikler iyi netice verirse Emekli Sandığı ile müştereken saray tâmir edilecek ve bir otel haline getirilecektir.

Çırağan sarayı Boğaziçinin başlıca ziynetlerinden biriydi. 1910 senesinde yanan bu güzel binanın o zamandanberi bir harabe halini alması ve gün geçtikçe girkinleşmesi herkesi müteessir ediyordu. Bilhassa ecnebiler buna akıl erdiremiyorlardı. Binanın tâmiri ve bugünkü harap vaziyetten kurtarılması herkesi memnun edecektir.

Çırağan sarayının inşasına 1863 senesinde başlanmış, inşaat 1867 de tamamlanmıştı. Abdülâziz Avrupa seyahatinden döndüğü zaman bir müddet bu sarayda oturmuştu. Beşinci Murat da 1876 da hal'edilince bir müddet bu sarayda oturmuş, sonra sarayın yanındaki binaya nakledilmişti.

Çırağan sarayı, Serkis Balyan Beyin plânlarına göre yapılmıştı. Sarayın başlıca hususiyeti

iç tezyinatının çok mükemmel olmasıydı. Renkli mermer sütunlar, hamamlarındaki mermerler fevkalâde idi. Tavanları, bilhassa Mebusan Meclisi toplantı salonunun tavanı bakmakla doyulamıyacak kadar nefisti.

Çırağan sarayı Meşrutiyetin ilânından sonra Meclisi Mebusan ve Âyana tahsis edilmiş, Meclis ikinci içtima devresine 15 Kasım 1909 da burada başlamıştı. Padişah Beşinci Mehmet, yanında Veliht Yusuf İzzettin, İkinci Veliht Vahidetin bulunduğu halde saraya gelmiş, mebuslar ve âyan tarafından karşılanmıştı.

Parlamento toplantılarına bu sarayda başlamakla beraber tâmir ve tâdil işi henüz bitmemişti. Sarayda eskiden havagazı tertibatı vardı. Bunun yerine elektrik tesisatı yapılması ve kalorifer tertibatının tamamlanması için çalışılıyordu. 19 Ocak 1910 da öğleden sonra çatıda çıkan yangın neticesinde koca saray iki saat içinde tamamen yandı, ortada yalnız duvarlar, mermer sütunlar kaldı.

Çırağan yangınının nasıl başladığı bir türlü anlaşılamadı. Elektrik tesisatı yapan işçilerin

kayıtsızlığı yüzünden çıktığı en kuvvetli ihtimal olarak kabul edildi.

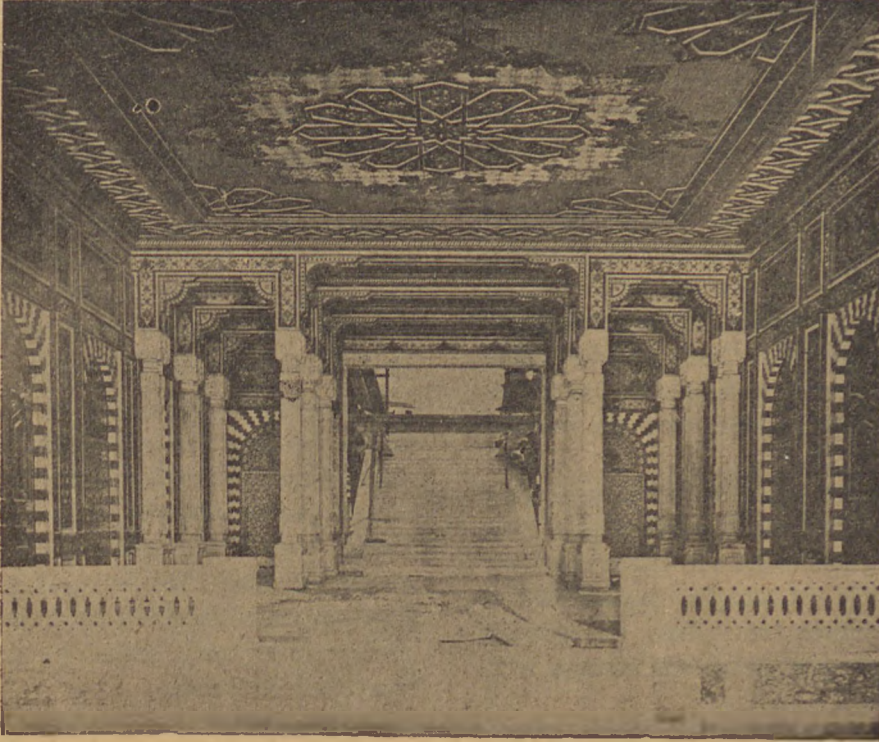
Çırağan sarayı, birçok bakımdan Dolmabahçe sarayından mükemmel bir bina idi. Bu güzel bina kıymetli tablolar, çok kıymetli eşya ile süslenmişti. Yangında bunların hepsi yandı.

Sarayın parlamento binası olduğu kısa müddet zarfında en mühim hâdise Linç meselesi hakkında yapılan müzakere oldu. Linç, Irak'ta Şattülarap nehri üzerinde vapur işleten bir şirketti. Irak mebusları şirketin aleyhinde vaziyet almışlar, hükümetten izahat istemişlerdi.

Müzakere çok heyecanlı oldu, Sadrâzam Hüseyin Hilmi Paşadan sonra Maliye Nazırı Cavit Bey izahat verdi. Bu münasebetle Cavit Beyle Bağdat mebusu İsmail Hakkı Baban arasında hararetli bir münakaşa oldu. Cavit Bey «Hali ihtizarda bulunan kabine» namına konuştu. İsmail Hakkı Bey buna «kabine hali ihtizarda değil, hali intihardadır» cevabını verdi. Kabineler geçmeden istifasını verdi.

Yangından sonra saray tamamıyla ihmal edildi. Etrafında barakalar, depo olarak kullanılan salaşlar yapıldı. Güzel rihtımı ve mermerler harap oldu. Sarayın önünden geçen herkes bu manzara karşısında acı duymaktadır. Sarayın tâmiri ve etrafının tanzimi herkesi memnun edecektir.

E. KORKUT

Çırağan Sarayında, yangından evvel, Hünkâr Dairesi
Le Salon du Sultan au Palais de Çırağan

